

ב-25 באפריל נפגשו במוסקבה שרי הביטחון וראשי מערכות המודיעין של טורקיה, רוסיה, סוריה ואיראן כדי "לדון בהתפתחויות בסוריה" | צילום: משרד הביטחון הרוסי

העובדה שארה"ב אינה משקיעה מאמץ אמיתי לשמירה על עמדת ההובלה שלה במזרח התיכון, בין אם בשל חוסר עניין או היסח הדעת, דוחפת מדינות סוניות פרגמטיות להתקרב לאיראן

והיא, איחוד האמירויות הערביות, מצרים ואולי גם הליגה הערבית נתנו הכשר למשטר אסד.

התפתחויות חדשות אלה מצביעות על כך שאיראן אינה מוותרת על שאיפתה להגמוניה אזורית, והיא שואבת עידוד מתמיכת סין ורוסיה ומהיעדרן של ארה"ב והאיחוד האירופי באזור. איראן מנצלת את היעדר ההתעניינות האירופית כמנוף להמשך "מפגן הכוח הדיפלומטי" שלה באזור, בעוד היא ממשיכה להעשיר אורניום לרמה המתקרבת לרמת העשרה צבאית.

כחלק ממגמה זו לשינוי מאזן הכוחות האזורי, רוסיה מנסה לקרב שוב את טורקיה לאיראן ולסוריה. ב-25 באפריל נפגשו שרי הביטחון וראשי המודיעין של טורקיה, רוסיה, סוריה ואיראן במוסקבה על מנת "לדון בהתפתחויות בסוריה". על פי ההערכות, ההצהרה הנוגעת לצורך ב"החזרה מהירה של הפליטים הסוריים לארצם" היא תנאי שמציבים הטורקים להסגת כוחותיהם מסוריה כמו גם לפתיחת הכביש האסטרטגי M4 שחינוי להשבת קשרי המסחר של סוריה עם שכנותיה, נושאים שנדונו גם הם על ידי הצדדים. כביש M4, שנמתח במקביל לגבולה הצפוני של סוריה עם טורקיה, נסגר לאחר התערבותה הצבאית של טורקיה בצפון סוריה.

במחצית השנייה של חודש אפריל, נרשמו מספר פגישות בין מנהיגים איראניים לבין שלוחות המשטר:

○ **עיראק:** שר החוץ של איראן חוסיין אמיר עבדאללהיאן ערך שתי פגישות בבגדד, הן ברמת המדינה והן

ערב הסעודית מחדשת את יחסיה עם איראן | נציגים מרוסיה, איראן, סוריה וטורקיה נפגשו במוסקבה כדי לדון על המצב בסוריה | ישראל ממשיכה למנוע מחיזבאללה לצבור כוח על גבול ישראל-סוריה | ישראל מעמיקה את קשריה הדיפלומטיים והכלכליים עם מדינות באסיה

איראן

- **המשטר האיראני זיהה שעת כושר לחזק את עמדתו במזרח התיכון, למורת רוחה של ישראל.** התפתחויות חדשות במגרש המשחקים האזורי מצביעות על כך שהמשטר האיראני נוקט במדיניות פרואקטיבית יותר במדיניות האזורית שלו. הוא הופך להיות בוטה יותר ומפגין ביטחון עצמי רב יותר בשל היעדר תגובה מערבית מתאימה או יוזמות נגד.
- **"התמנון האיראני" משתמש עכשיו באסטרטגיית "תנועת מלקחיים": ה"ראש" מחזק קשרים בין-מדינתיים בעוד ה"זרועות" (חמאס, משטר אסד, חיזבאללה) זוכים ללגיטימציה מחדשת בעולם הערבי.**

בחודש מרץ ובמחצית הראשונה של אפריל חזינו בעסקה שנרקמה בתיווכה של סין בין איראן לבין ערב הסעודית ואפשרה חזרה לקשרים מלאים בין המדינות, כולל חידוש טיסות, ויזות ושגרירויות; התקיים מפגש פסגה בין שרי החוץ של איראן וסעודיה בבייג'ינג; התקיימה שיחת טלפון בין שר החוץ האיראני למקבילו הירדני שבו הסכימו הצדדים לפעול לנורמליזציה של הקשרים בין המדינות; ושלוחותיה של איראן זכו ללגיטימציה מחדשת – ערב הסעודית הכירה בחמאס

איראן ממצבת את עצמה כ"מבוגר האחראי האזורי", מה ששולח אות אזהרה ברור לישראל. במסיבת עיתונאים שהתקיימה במרץ, אישר דוברו של שר החוץ האיראני, נאסר קאנאני, שהם מעוניינים בעסקאות דומות של חימום היחסים עם **מצרים** – "**האזור זקוק לסינרגיה בין טהרן לקהיר**" – ועם **בחריין**, בת הברית החשובה ביותר של ערב הסעודית במפרץ הפרסי. איראן מצפה גם ל"תוצאות חיוביות" בתימן בעקבות התפתחויות אלה.

המדינות הסוניות הפרגמטיות שנדחקות לפינה חשות אכזבה לנוכח היעדר ההרתעה המערבית מול איראן ושאיפתה להשגת נשק גרעיני ולתדלוק הטרור האזורי והגלובלי.

הסעודים קוראים את המפה: המערב נתפס בלתי מוכן והופתע לחלוטין מפלישתה של רוסיה לאוקראינה, ולמרות תמיכה כלכלית משמעותית ואספקת סיוע צבאי לאוקראינה, כמו גם סנקציות כלכליות חסרות תקדים נגד רוסיה, הקרמלין לא נרתע והוא מעצים את הפעילות הצבאית שלו; המערב לא ידע לספק תגובה אמיתית להיעדר שיתוף הפעולה של סין בנוגע למגפת הקורונה, לפעולותיה בעניין טאיוואן ולפעילות הסחר שלה; ומשטרו של אסד מתקבל שוב בברכה בערי בירה ערביות לאחר בידודו בזמן מלחמת האזרחים הקטלנית בסוריה, בה היה לו תפקיד חשוב בגרימת מוות המוני בקרב אזרחים. **בהינתן דינמיקה זו בין המזרח למערב, ערב הסעודית לא רואה סיבה כלשהי לשים את יהבה על תמיכה מערבית בתקופה הקרובה.**

בפסגת מועצת מדינות המפרץ (GCC) האחרונה בג'דה ביולי 2022, הבהיר נשיא ארה"ב בידן היטב את מחויבותו הברורה לכך שארה"ב **"לא תסתלק ותשאיר ואקום שיתמלא על ידי סין, רוסיה או איראן"**.

ואולם, סירובה של ארה"ב להתעמת בעוצמה עם איראן בנוגע לפעילות הגרעינית שלה, בשילוב המשך המגעים להחזיר לחיים את ה-JCPOA (הסכם הגרעין) עם איראן כמעט בכל מחיר, כולל זניחת אינטרסים אמריקנים מרכזיים, כגון הגבלות על תוכנית הטיילים הבליסטיים, מגנון בקרה אמיתי, טרור אזורי ופעילות מערערת יציבות, השאירו את המנהיגים הערביים מאוכזבים. בכיר ישראלי אמר לתקשורת ש"**ערב הסעודית פנתה לכיוונים אחרים לנוכח ההבנה שלהן שאמריקה וישראל חלשות**".

צעדים כאלה עלולים לגרום לעיכוב משמעותי בהגשמת שאיפתה של ישראל לנרמל את קשריה עם ערב הסעודית, בהמשך ישיר להסכמי אברהם, מה שיכול היה לשים קץ לעימות הישראלי-ערבי.

המערב, ובמיוחד ארה"ב, יפעל בחוכמה אילו היה עוצר את אפקט הדומינו כל עוד הדבר אפשרי, ומציע למדינות סוניות פרגמטיות ולישראל תמיכה ממשית וערובות, בכללן הובלה של קואליציה ישראלית-סונית-מערבית נגד איראן ברוח הסכמי אברהם.

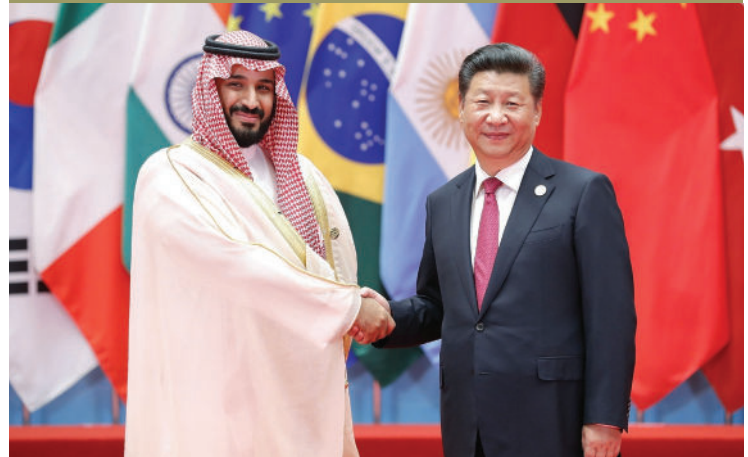
- **ברמת השלוחות:** אחת עם מקבילו העיראקי, פואד חוסיין ואחת עם ראש הג'יהאד האסלאמי, זיאד נחאלה, שהוזמן גם הוא לבגדד (13 באפריל);
- **תימן:** הנשיא האיראני איברהים ראסי הזמין בטלפון את שליחה של איראן, מנהיג המורדים החות'ים בתימן, מהדי אל-משאט מהמועצה המדינית העליונה של החות'ים, לביקור רשמי באיראן (21 באפריל);
- **סוריה:** חוסיין אכבארי, השגריר החדש של איראן בסוריה, הציג את כתב האמנה שלו בפני שר החוץ הסורי פייסל מקדאד (22 באפריל);
- **סוריה:** שר הכבישים והפיתוח העירוני האיראני מהרדאד באזרפאש הגיע לדמשק לפגישה עם נשיא סוריה בשאר אל-אסד (26 באפריל);
- **לבנון:** שר החוץ האיראני ביקר בלבנון ופגש את שלוחו, המזכיר הכללי של חיזבאללה, חסן נסראללה בבונקר שלו בבירות. לאחר מכן הוא יצא לסיור על גבול ישראל באזור מארון א-ראס שבדרום לבנון, כשהוא מוקף בפעילי חיזבאללה ונשבע ש"כל ההתפתחויות החיוביות באזור יובילו להתמוטטות הישות הציונית... הציונים מבינים רק כוח. אנו תומכים בהתנגדות ובמלחמה נגד האויב הציוני". הוא הוסיף, "**אזורנו נכנס לעידן חדש של שיתופי פעולה**" (28 באפריל);
- **סוריה, לבנון וחמאס:** הכרזות על נסיעה צפויה של נשיא איראן איברהים ראסי לסוריה ולבנון, הביקור הראשון של נשיא איראני בסוריה מאז פרוץ מלחמת האזרחים ב-2011 (29 באפריל); והזמנה של מנהיג חמאס איסמאיל הנייה לטהרן (29 באפריל).

- בביקור רשמי בלבנון פגש שר החוץ האיראני את חסן נסראללה מנהיג החיזבאללה, ביקר בגבול לבנון-ישראל, נשבע "למוטט את הישות הציונית" וקבע ש"האזור נכנס לעידן חדש של שיתופי פעולה" (28 באפריל)

-
-

משמאל: נסיך הכתר הסעודי מוחמד בן סלמאן עם נשיא סין שי ג'ינפינג (קרדיט: Shutterstock | Salma Bashir); מימין: המנהיג העליון של איראן עלי חמינאי, מהאחר הרשמי שלו

המצב הביטחוני בישראל: כמה ימים של מתיחות במהלך רמדאן שלא הוביל להסלמה בהיקף נרחב

- יום סיום הרמדאן, עיד אל פיטר עבר בשקט יחסי וללא מהומות קשות או עלייה באירועי הטרור, למרות מתחים גוברים ופעילות טרור בפסח: אירוע שבו מחבלים פלסטיניים רצחו מספר אזרחים ישראלים ותייר איטלקי; התעצמות מהומות בהר הבית ופעילות טרור באזור יהודה ושומרון; ומתקפת טילים משולבת מלבנון, סוריה ועזה.
- ישראל ממשיכה לפעול בסוריה כחלק ממאמצי הקבועים למנוע התבססות איראנית צבאית במדינה. כפי שדווח על ידי סוכנויות סוריות, כ-20 פצצות נורו ע"י צה"ל על עמדה של חיזבאללה בקוניטרה (23 באפריל) ומאוחר יותר (29 באפריל) מתקפה שיוחסה לישראל ליד חומס. פעילות זו של צה"ל היא חלק מניסיון ממושך למנוע התבצרות של חיזבאללה על גבול ישראל-סוריה, בדומה להתבצרות החזקה שלהם על גבול ישראל-לבנון. לפני ההתקפה, פיזרה ישראל עלונים בקוניטרה על מנת להזהיר אזרחים סוריים חפים מפשע ולהעלות את המודעות להאחזות של חיזבאללה באזור.

• **חבר הפרלמנט הירדני עימאד אל עדואן** וסגן שר נתפסו על גבול הישראלי כשניסו להכריח כ-200 רובים ואקדחים ו-100 ק"ג זהב, שיועזו בסבירות גבוהה למחבלים פלסטיניים מחמאס באזור יהודה ושומרון. הפוליטיקאי הירדני נהג להלל את חמאס בפוסטים ברשתות החברתיות. על פי החשד, זה לא היה מבצע ההברחה הראשון שלו.

את חבר הפרלמנט המוחזק במעצר בישראל ביקר שגריר ירדן בישראל שדיווח שעדואן "במצב טוב". על פי הדיווחים, מתנהלים מגעים בנוגע ל"עסקה" בין ישראל לירדן באשר לתנאי שחרורו.

על פי ההערכות, מאות כלי נשק מוברחים לישראל דרך גבולות ירדן ולבנון בכל שנה. משטרת ישראל, וספציפית יחידת יג"ל בשיתוף פעולה עם מג"ב וצה"ל, פועלת במטרה לסכל הברחות כאלה באמצעות פעולות גלויות וחשאיות לאורך הגבול. יחידות אלה מזהות עליות שנתיות של מאות אחוזים בניסיונות הברחה כאלה והן תופסות משלוחים גדולים, ביניהם למשל הברחה של 58 רובים ושלושה רובי M16 על גבול לבנון במרץ 2022 בשווי של כ-3.5 מיליון ש"ח ו-24 רובים על גבול ירדן באפריל 2022 בשווי של כמיליון ש"ח.

לפחות 200 רובים ו-100 ק"ג זהב הוברחו על ידי חבר הפרלמנט הירדני עימאד אל עדואן שנתפס על ידי כוחות הביטחון הישראליים.

קרדיט: דוברות המשטרה, התקשורת הערבית

ישראל ממשיכה לחזק את קשריה הדיפלומטיים והצבאיים. יורש העצר האיראני הגולה ערך ביקור היסטורי בישראל, שגרירות אזרית נפתחה בישראל ונפתחה שגרירות ישראלית בטורקמניסטן.

- רזא פהלווי השני, יורש העצר האיראני הגולה ביקר בישראל בשבוע שעבר, ביום השואה. הוא השתתף בטקס הממלכתי ופגש את ראש ממשלת ישראל נתניהו. מטרת ביקורו היא לסמל את הידידות בין העם בישראל לעם האיראני, בניגוד לעוינות בין הממשלות, ולהדגיש את האיום שמייצג המשטר האיראני על תושבי המדינה ועל היציבות האזורית.
- ישראל מעורבת במאמצים הבינלאומיים להשכין שלום בין שני פלחי האוכלוסייה הנלחמים זה בזה בסודן. מאמצי של ישראל ממוקדים בהפחתת גובה

שר החוץ הישראלי, אלי כהן (משמאל) ועמיתו הטורקמני ראשיד מרדוב (מימין) חנכו את שגרירות ישראל באשחבאט, טורקמניסטן 20 באפריל צילום: שלומי אמסלם, משרד החוץ, המדפיס הממשלתי (GPO)

- האלימות והמתח ובכיסוס ממשל אזרחי בסודן. לאחר 30 שנים של קשרים דיפלומטיים חלקיים שכללו שגרירות ישראלית בבאקו, אזרבייג'אן, רפובליקה שיעית בשכנות לאיראן, פתחה גם היא שגרירות ולשכת מסחר בישראל. השגריר האזרי נכנס לתפקידו בחודש האחרון בעקבות ביקור בבאקו של שר החוץ הישראלי אלי כהן, בראש משלחת מסחרית.
- ישראל פתחה שגרירות באשחבאט, טורקמניסטן, גם היא מדינה שכנה לאיראן, כחלק ממסע רשמי של שר החוץ הישראלי.

המוניטור

המחצית השנייה של אפריל 2023 במספרים

פיגועים:

25 באפריל | בנימין, על כביש 60 באזור עפרה, יהודה ושומרון | פיגוע ירי נגד קבוצת רצים. אזרח ישראלי בן 28 נפצע על ידי מחבל פלסטיני שירה על רצים ליד צומת "המשטרה הבריטית הישנה", טרם נתפס

27 באפריל | ליד אריאל, יהודה ושומרון | ניסיון דריסה שביצע מחבל פלסטיני כשניסה לדרוס קבוצת אזרחים וחיילים ואז יצא מכלי הרכב נושא סכין וניסה לדקור שוטר. הוא נוטרל על ידי חיילים שהיו במקום. המחבל, טהא אחמד בן 39 תושב הכפר בידיה, שירת במנגנוני הביטחון הפלסטינים

28 באפריל | בכיר בחוליית הטרור גוב האריות הסגיר את עצמו לידי הרשות הפלסטינית, מחשש שייעצר על ידי צה"ל

- **21 באפריל | בנימין, ליד אל מוג'ייר, באזור רמאללה |** ירי וזריקת אבנים על ידי המון פלסטיני נגד הפגנה של ישראלים שמחו נגד גל הטרור הנוכחי ונגד ניסיונות ההפעלה של מטעני חבלה מאולתרים
- **23 באפריל | גבול ישראל-ירדן |** חבר הפרלמנט הירדני עימאד אל עדואן וסגן שר ירדני נתפסו על גבול ישראל בניסיון להבריח כ-200 רובים ואקדחים ו-100 ק"ג זהב, שהיו מיועדים בסבירות גבוהה למחבלים פלסטיניים באזור יהודה ושומרון
- **24 באפריל, במהלך יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות איבה | שוק בירושלים, פיגוע דריסה |** 5 נפצעו על ידי כלי רכב שדהר לתוך קהל אזרחי ליד שוק מחנה יהודה כשהוא נהוג על ידי חאתם נאז'מה, בן 39 תושב בית צפאפה בירושלים. המחבל נוטרל על ידי עובר אורח חמוש.

פלסטיני תושב בית צפאפה, ירושלים, ביצע פיגוע דריסה ליד שוק מחנה יהודה בירושלים ביום הזיכרון כ-24 באפריל.

בצד הפלסטיני

- **18 באפריל | מחנה הפליטים בג'נין | צה"ל עצר שלושה מחבלים פלסטיניים במבצע שבוע לאור יום במחנה הפליטים, הראשון מסוגו מאז 7 במרץ, במטרה לעצור את מחבל החמאס עבד-אל פתח חרושה, שרצח את שני האחים הישראלים הלל ויגל יניב בחווארה. השלושה היו חברים בארגון הטרור הג'יהאד האסלאמי ולפי הדיווחים, תכננו פיגוע שעמד להתבצע בקרוב. הפשיטה בוצעה על ידי לוחמים מיחידת דובדכן לצד צנחנים ומג"ב.**

ציוד צבאי שהוחרם על ידי כוחות צה"ל במבצע נגד הטרור בג'נין, 28 באפריל (קרדיט: דובר צה"ל)

- **28 באפריל | ג'נין | כוחות צה"ל בשיתוף כוחות שב"כ ומג"ב עצרו את באסל חרירי, מחבל שייצר מטעני חבלה מאולתרים וביצע מגוון פעולות טרור. חמושים ירו וזרקו מטעני חבלה על חיילים שהשיבו אש. מטמון גדול של ציוד צבאי הוחרם. פלסטיני אחד שחשוד בתקיפת הכוח נפצע מירי של צה"ל**

כוחות צה"ל עוצרים מבוקשים בג'נין, 18 באפריל

- **28 באפריל | תקוע, ליד בית לחם, יהודה ושומרון | פלסטיני אחד נהרג מאש ישראלית במהלך מהומות אלימות נגד חיילים**

סוריה

- **23 באפריל | כ-20 פגזים נורו על ידי צה"ל לעבר עמדה של חיזבאללה**

השבוע החולף בישראל

- **21 באפריל | עיד אל-פיטר, סופו של חודש רמדאן הקדוש**
- **25 באפריל | יום הזיכרון לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה | 24,213 חללי צה"ל | 4,255 אזרחים שנרצחו**
- **26 באפריל | יום העצמאות ה-75 של ישראל**
- **25-28 באפריל | חג הנביא שועייב, חג דרוזי**

הביטחוניסטים | הפורום הישראלי לביטחון | IDSF | idsf.org.il

צרו קשר: elie@idsf.org.il

נשמח לספק חומרי מחקר נוספים ולערוך תדרכים פנים אל פנים לגבי הניתוחים והדיווחים לעיל, או לגבי כל חומר אחר הקשור לפעילותנו. צרו קשר לקבלת מידע נוסף.